

Apró közlemény / Short communication

Pécsi zergevirág (*Doronicum ×sopiana*)
a Nyugati-Mecsekben

TÓTH István Zsolt

H-7150 Bonyhád, Kossuth L. u. 23.; tothistvanzsolt@gmail.com

Hybrid leopard's bane (*Doronicum ×sopiana*) in the West-Mecsek Mts (SW Hungary)

Abstract: The hybrid of leopard's bane (*Doronicum orientale* Hoffm.) and the Hungarian leopard's bane (*Doronicum hungaricum* (Sadler) Rchb.f.) was discovered by Tamás Nendtvich in the Mecsek Mts over Pécs in the 1820's. During the past two centuries several researchers confirmed the occurrence of this plant in the region. The occurrences of the hybrid ever known are concentrated in a relatively limited range, and the single currently known occurrence is on "Zsuppon-parlag". In this paper, I report a new occurrence, found on 16th April 2020, close to the village of Kővágószőlős, which is 8 km away from the single currently known locality. I found only one flowering specimen, as well as five vegetative individuals with leaf rosettes. The parental species grew only 50 cm away from each other. Here, I provide a detailed morphological description about the flowering individual, and a vegetation relevé of the accompanying species in a 10×10 m quadrat around the hybrid plant.

Keywords: Asteraceae, hybridization, legally protected species, morphology

Összefoglaló: A keleti zergevirág (*Doronicum orientale* Hoffm.) és a magyar zergevirág (*Doronicum hungaricum* (Sadler) Rchb.f.) hibridjét Nendtvich Tamás fedezte fel a Mecsek-hegység Pécs feletti részén, az 1820-as években. Az elmúlt két évszázad során a terület több neves kutatója is megtalálta a hibridet, de ma is élő előfordulása csak a Zsuppon-parlagon ismert. Valaha ismert előfordulásai egy viszonylag szűk körzetben voltak. Új előfordulását találtam 2020. 04. 16-án, Kővágószőlős határában, a fent említett egyetlen ismert előfordulásától 8 km-es légvonalbeli távolságra. Egyetlen virágzó tövet, és körülötte öt tőleveles példányt találtam. A szülőfajok csupán 50 cm-re nőttek egymástól. A virágzó töről részletes morfológiai leírást, a hibrid 10×10 m-es körzetében a kísérőfajokról listát készítettem.

Kulcsszavak: Asteraceae, hibridizáció, morfológia, védett fajok

A keleti zergevirág (*Doronicum orientale* Hoffm.) és a magyar zergevirág (*Doronicum hungaricum* (Sadler) Rchb.) hibridjét Pécs felett a Mecsekben Nendtvich Tamás találta az 1820-as években. Az adatát Janka Viktor közölte (JANKA 1867). Szita István is megtalálta a Lapistól délre, 1915. május 4-én (HORVÁT 1942). A hibridet formálisan GÁYER (1932) írta le *Doronicum ×sopiana* Gayer néven. Horvát Adolf Olivér a Misinán találta és fotót közölt róla *Képek a Mecsek Növényéletéből* című könyvében (HORVÁT 1942). Kevey Balázs 1989-ben a „Zsuppon-parlag”-on találta meg (KEVEY 1997). Ezek mind Pécs közigazgatási határába tartozó területek, viszonylag szűk körzetben. 2020. 04. 16-án Kővágószőlős határában a Herma-hegyen (9874.4), talajvédelmi rendeltetésű cseres-tölgyes (*Quercetum petraea-cerris*) erdőben a *Doronicum orientale* 12 m²-es foltját, ebben 13 virágzó tövet találtam. Körülötte *Doronicum hungaricum* tövek is voltak, a legközelebbi példányok a *D. orientale* foltjától csupán 50 cm-re.

Itt, és a szomszédos erdőrészben a *D. hungaricum* összesen több száz virágzó példányát láttam. Mindkét faj teljes virágzásban volt.

A keleti zergevirág foltja szélén a két szülőfaj közötti átmeneti jegyeket mutató *Doronicum ×sopiana*e egy virágzó egyedét, és körülötte további öt tőlevélrózsás, nem virágzó példányát találtam. Az új lelőhely légvonalban mintegy 8 km-re fekszik a hibrid egyetlen aktuálisan ismert lelőhelyétől, a fent említett Zsuppon-parlagtól. 2020. 04. 23-án ismét felkerestem a tövet, de ekkor már sugárvirága hiányzott, elvirágzóban volt a tő. A virágos tő adatai: egyfészekű, 48 cm magas, a fészekvirágzat átmérője 70 mm, 3 szárlevele ritkásan fogazott, a fogak nem egyforma méretűek, a felső leveleken egyre kisebbek. Alsó szárlevelének lemeze, az alsó részén összeszűkül, alapján újra kiszélesedő és gyűrűszerűen öleli a szárat, 50 mm hosszú és 30 mm széles, elliptikus kerületű. A középső szárlevél szívés vállal szárölelő, 32 mm hosszú és 22 mm széles. Felső szárlevele csak a szár keresztmetszetének feléig szárölelő, 25 mm hosszú és 14 mm széles, hosszabb hegyes csúcsba fut és csak az alsó felében ritkásan fogas szélű. Szára a tövétől kezdve elálló pelyhes szőrű, a tövén dúsan, felfelé fokozatosan kevésbé, a felső részén már alig szőrös. Tőlevelei (5 db) tojásdad kerületűek, hullámos szélűek, enyhén fogasak, az erezeten sűrűbben, az erek között a levéllemezen ritkásabban pelyhes-szőrűek, a legnagyobb 55 mm hosszú és 47 mm széles, ennek a levélnyele 41 mm hosszú és elálló pelyhes-szőrűektől borított.

A hibrid egyed 10×10 m-es körzetében az alábbi növényfajokat láttam: *Quercus cerris*, *Fraxinus ornus*, *Ligustrum vulgare*, *Hedera helix*, *Crataegus monogyna*, *Ruscus aculeatus*, *Tamus communis*, *Doronicum hungaricum*, *Doronicum orientale*, *Melica uniflora*, *Glechoma hirsuta*, *Dentaria bulbifera*, *Alliaria petiolata*, *Viola hirta*, *Festuca heterophylla*, *Stellaria holostea*, *Buglossoides purpurocaerulea*, *Euphorbia epithymoides*.

A hibridről digitális fotódokumentáció készült.

Hálásan köszönöm Kevey Balázsnak, hogy a hibriddel kapcsolatos fontos irodalmakra a figyelmemet felhívta.

Irodalom

GÁYER Gy. (1932): Phytographische Notizen. – *Magyar Botanikai Lapok* 31: 44.

HORVÁT A. O. (1942): *Képek a Mecsek növényéletéből*. – Ciszterci Rend kiadása, Pécs.

JANKA V. (1867): Correspondenz. – *Oesterreichische botanische Zeitschrift* 17: 231–232.

KEVEY B. (1997): A *Doronicum orientale* Hoffm. elterjedése Magyarországon. – *Kitaibelia* 2: 89–97.

Beérkezett / received: 2020. 04. 20. • Elfogadva / accepted: 2020. 07. 02.